

12 Οκτωβρίου 1944. Η Αθήνα ελεύθερη Κινηματογραφικό αφιέρωμα στο Τριανόν

**21-23 Οκτωβρίου 2019
Είσοδος ελεύθερη**

Για πέμπτη χρονιά φέτος οι εκδηλώσεις «12 Οκτωβρίου 1944. Η Αθήνα ελεύθερη» γεμίζουν την πόλη. Πέντε φορείς, το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, η Περιφέρεια Αττικής, ο Δήμος Αθηναίων, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και η ΕΡΤ, αναλαμβάνουν τη διοργάνωση και υποστηρίζουν ένα σύνολο δράσεων για την ανάδειξη της επετείου της απελευθέρωσης της πρωτεύουσας από τις ναζιστικές δυνάμεις κατοχής τον Οκτώβριο του 1944 ως μιας πάνδημης γιορτής της πόλης. Οι εκδηλώσεις στοχεύουν να αποτυπώσουν τα δεινά που υπέστη η χώρα κατά την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και της Κατοχής ειδικότερα, αλλά κυρίως να αναδείξουν τον αγώνα του ελληνικού λαού ενάντια στον φασισμό/ναζισμό, την προσήλωσή του στην ιδέα της ελευθερίας και την ανάπτυξη του αντιστασιακού κινήματος. Στη φετινή διοργάνωση, έμφαση δίνεται στην καλλιτεχνική ζωή στα χρόνια της Κατοχής, με ειδικές εκδηλώσεις για το θέατρο, τα εικαστικά και το ρεμπέτικο τραγούδι.

Εκθέσεις, εκδηλώσεις λόγου, ιστορικοί περίπατοι, μουσική, κινηματογραφικές προβολές, εκπαιδευτικά προγράμματα αποτελούν διαύλους διάχυσης της επιστημονικής έρευνας στο ευρύ κοινό. Στις εκδηλώσεις συμμετέχει και συνεργάζεται ένα πολύμορφο σύνολο φορέων (υπουργεία, δήμοι, αρχειακοί φορείς, μουσεία, σχολεία, πανεπιστημιακά ιδρύματα) και ομάδων πολιτών.

Η «Αθήνα ελεύθερη», ένα δυναμικό και φιλόδοξο πρόγραμμα Δημόσιας Ιστορίας, έρχεται να καλύψει ένα μεγάλο κενό στην επίσημη μνήμη της περιόδου της Κατοχής.

**Αντίσταση και συνεργασία στον ευρωπαϊκό
κινηματογράφο**

Το φετινό κινηματογραφικό αφιέρωμα του «12 Οκτωβρίου 1944. Η Αθήνα ελεύθερη» αποτυπώνει μέσα από ταινίες μυθοπλασίας από τη Γαλλία, τη Σοβιετική Ένωση, τη Δανία και την Ουγγαρία τις δύο αντίθετες όψεις στις σχέσεις των κατακτημένων λαών με τους Ναζί: την αντίσταση απέναντι στους κατακτητές, αλλά και τη συνεργασία με τις δυνάμεις του Άξονα. Το χρονικό του αγώνα των Γάλλων σιδηροδρομικών υπαλλήλων ενάντια στους Ναζί στο *Η μάχη των σιδηροδρόμων* (1946) του Ρενέ Κλεμάν έρχεται σε αντίφαση με τον Λακόμπ Λισιέν, τον πρωταγωνιστή του Λουί Μαλ, σε μία από τις πρώτες ταινίες του γαλλικού κινηματογράφου με θέμα τη συνεργασία τμήματος της γαλλικής κοινωνίας με τους Γερμανούς κατακτητές, αλλά και το *Ειδικό Δικαστήριο*, την ταινία του Κώστα Γαβρά για το καθεστώς της φιλογερμανικής κυβέρνησης του Βισύ στη Γαλλία. Παράλληλα, το αντιπολεμικό αριστούργημα του Ταρκόφσκι, *Τα παιδικά χρόνια του Ιβάν*, όπου ο Ιβάν, ως προσωπική επιλογή, επιμένει να πολεμήσει τους Γερμανούς και η ιστορία δύο μελών της αντίστασης στη Δανία στο *Μέρες Θυμού* αντιπαραβάλλονται στην ταινία *1945* του Φέρεντς Τόροκ με τη συλλογική ενοχή ενός χωριού στην Ουγγαρία για την ανοχή της εξόντωσης της εβραϊκής κοινότητας και την εκμετάλλευση των εβραϊκών περιουσιών.

Η Κατοχή στο σύγχρονο ελληνικό ντοκιμαντέρ

Προβολές τριών ελληνικών ντοκιμαντέρ παραγωγής 2018-2019, που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα του φετινού Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Τα ντοκιμαντέρ: *Τα ρόδα, τα τριαντάφυλλα* (Το μπλόκο της Καλαμαριάς) σε σκηνοθεσία Μιχαήλ Αγραφιώτη και το *Από τον τρόπο στην αντίσταση* (Ναζιστικό στρατόπεδο Π. Μελά, Θεσσαλονίκη 1941-1944) του Γιώργου Κεραμιδιώτη αφηγούνται γεγονότα από την περίοδο της γερμανικής κατοχής στη Θεσσαλονίκη, ενώ θα προβληθεί και το ντοκιμαντέρ του Λεωνίδα Βαρδαρού *Ο αντιφασιστικός αγώνας στη Μέση Ανατολή*.

Πρόγραμμα προβολών

Η ΚΑΤΟΧΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Δευτέρα 21 Οκτωβρίου*

18:30 Τα ρόδα, τα τριαντάφυλλα (Το μπλόκο της Καλαμαριάς),
Σκην. Μιχαήλ Αγραφιιώτης

19:40 Από τον τρόπο στην αντίσταση (Ναζιστικό στρατόπεδο Π.
Μελά, Θεσσαλονίκη 1941-1944), Σκην. Γιώργος Κεραμιδιώτης

21:30 Ο αντιφασιστικός αγώνας στη Μέση Ανατολή, Σκην.
Λεωνίδα Βαρδαρός

*Όλες οι προβολές της Δευτέρας θα γίνουν παρουσία των
σκηνοθετών και θα ακολουθήσει Q&A.

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Τρίτη 22 Οκτωβρίου

18:00 Η μάχη των σιδηροδρόμων, Σκην. Ρενέ Κλεμάν, Γαλλία, 1946

19:45 Τα παιδικά χρόνια του Ιβάν, Σκην. Αντρέι Ταρκόφσκι, ΕΣΣΔ,
1962

21:30 Μέρρες Θυμού, Σκην. Όλε Κρίστιαν Μάντσεν, Δανία, 2008

Τετάρτη 23 Οκτωβρίου

18:00 1945, Σκην. Φέρεντς Τόροκ, Ουγγαρία, 2017

19:40 Επώνυμο: Λακόμπ, Όνομα: Λισιέν, Σκην. Λουί Μαλ, Γαλλία,
1974

22:10 Ειδικό δικαστήριο, Σκην. Κώστας Γαβράς, Γαλλία, 1975

Λίγα λόγια για τις ταινίες

Η μάχη των σιδηροδρόμων/La Bataille du Rail, Σκην. Rene Clement, Γαλλία, 1946, 87', A/M

Γυρισμένο με ερασιτέχνες ηθοποιούς και πραγματικά πρόσωπα (της Αντίστασης και εργαζόμενους στους σιδηροδρόμους), το ντεμπούτο του Ρενέ Κλεμάν στηρίζεται σε εξομολογήσεις αντιστασιακών, οι οποίοι και χρηματοδότησαν την ταινία ως απάντηση στις κατηγορίες ότι οι Γάλλοι παραδόθηκαν αμαχητί και συνεργάστηκαν με τους Ναζί. Η ταινία τιμήθηκε στις Κάνες με το Βραβείο της Διεθνούς Επιτροπής και της σκηνοθεσίας.

Τα παιδικά χρόνια του Ιβάν/Ivanovo Detstvo, Σκην. Andrei Tarkovsky, ΕΣΣΔ, 1962, 95', Α/Μ

Ο δωδεκάχρονος Ιβάν συμμετέχει σε επικίνδυνες στρατιωτικές αποστολές των αντιστασιακών εναντίον των Ναζί και πιάνει φιλίες με τρεις συμπονετικούς Σοβιετικούς αξιωματικούς. Η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του Ταρκόφσκι, βασισμένη σε ένα αντιπολεμικό διήγημα του Βλαντιμίρ Μπογκομόλοφ, έκανε μεγάλη αίσθηση στον κινηματογραφικό χώρο και επαινέθηκε από εξέχουσες διεθνείς προσωπικότητες. Βραβείο Χρυσού Λέοντα στο Φεστιβάλ της Βενετίας.

Μέρες θυμού/Flammen & Citronen, Σκην. Ole Christian Madsen, Δανία, 2008, 130', Έγχρωμη

Κατά τη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής, δύο αχώριστοι φίλοι με τα παρατσούκλια Flame και Citron αμφισβητούν και αμφισβητούνται από τα υπόλοιπα μέλη της αντιστασιακής οργάνωσης στην οποία ανήκουν, ενώ προσπαθούν να ξεκαθαρίσουν πού ξεκινά η αλήθεια και πού τελειώνει το ψέμα. Η ταινία βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα και λεπτομερείς μαρτυρίες συναγωνιστών τους.

Ειδικό Δικαστήριο/Section Spéciale, Σκην. Κώστας Γαβράς, Γαλλία, 1975, 118', Έγχρωμη

Ένας νεαρός Γερμανός αξιωματικός σκοτώνεται στο κατεχόμενο Παρίσι. Η υποτακτική κυβέρνηση Βισύ ξεκινάει την έρευνα για τη δολοφονία. Τέσσερις νεαροί Γάλλοι ιδεαλιστές συλλαμβάνονται, βασανίζονται και καταδικάζονται εις θάνατο. Είναι φανερό πως δεν έχει σημασία αν είναι αθώοι ή ένοχοι. Η ταινία βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα. Βραβείο σκηνοθεσίας στο Φεστιβάλ Κανών και υποψηφιότητα για Χρυσή Σφαίρα καλύτερης ξενόγλωσσης ταινίας.

Επώνυμο: Λακόμπ, Όνομα: Λισιέν/Lacombe Lucien, Σκην. Louis Malle, Γαλλία, Ιταλία, Δυτική Γερμανία, 1974, 139', Έγχρωμο

Το καλοκαίρι του 1944 βρίσκει τον 18χρονο Λισιέν σε μια μικρή πόλη στα νοτιοδυτικά της Γαλλίας να δουλεύει για τη γερμανική αστυνομία. Ο πατέρας του είναι φυλακισμένος στη Γερμανία, ενώ η μητέρα του βγαίνει με τον εργοδότη της. Τότε, ο Λισιέν γνωρίζει τη Φρανς Χορν, την κόρη ενός πλούσιου Εβραίου. Πρόκειται για μία από τις πρώτες ταινίες που ασχολήθηκαν ανοιχτά με τη συνεργασία μερίδας Γάλλων πολιτών με τους Γερμανούς κατακτητές, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις, που οδήγησαν τον Λουί Μαλ να μεταναστεύσει στην Αμερική. Την υπέροχη μουσική επένδυση της ταινίας υπογράφει ο Τζάνγκο Ράινχαρντ.

1945, Σκην. Ferenc Török, Ουγγαρία, 2017, 91', A/M

Λίγο μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου, δύο Εβραίοι επιστρέφουν στο χωριό τους μαζί με τα λιγοστά τους υπάρχοντα. Η άφιξή τους φέρνει αναστάτωση στους κατοίκους, οι οποίοι ετοιμάζονται να αντιμετωπίσουν πρόσωπα από το παρελθόν, αλλά και τις συνέπειες για τα όσα έπραξαν εις βάρος τους κατά τη διάρκεια του πολέμου. Ο Ούγγρος σκηνοθέτης Φέρεντς Τόροκ παραδίδει ένα μέγιστο καλλιτεχνικό επίτευγμα, με συνεργάτες τον νοβελίστα Γκάμπορ Τ. Ζάντο στο σενάριο, τον βετεράνο διευθυντή φωτογραφίας Έλεμερ Ραγκάλι και τον αρχιτέκτονα Λάζλο Ράτζικ στη σκηνογραφία.

**Τα ρόδα, τα τριαντάφυλλα (Το μπλόκο της Καλαμαριάς),
Σκην. Μιχάλης Αγραφιώτης, Ελλάδα, 2019, 50', Έγχρωμη,
A/M**

Στις 13 Αυγούστου 1944, Έλληνες συνεργάτες των Ναζί εισέβαλαν στην Καλαμαριά έχοντας μια λίστα προγραφών με υποψήφια θύματα. Μέχρι το μεσημέρι είχαν δολοφονήσει 11 άτομα. Τότε, ο δήμαρχος οργάνωσε ένα γλέντι προς τιμήν τους. Οι εισβολείς μέθυσαν και αποχώρησαν τραγουδώντας «Τα ρόδα, τα τριαντάφυλλα», χωρίς να φτάσουν στο τέλος της λίστας.

Από τον τρόπο στην αντίσταση - Ναζιστικό Στρατόπεδο Παύλου
Μελά Θεσσαλονίκη 1941-1944, Σκην. Γιώργος Κεραμιδιώτης,
Ελλάδα, 2018, 87', Έγχρωμη, A/M

Η ταινία αφηγείται γεγονότα που συμβαίνουν στο ναζιστικό στρατόπεδο Παύλου Μελά στη Θεσσαλονίκη, στην ευρύτερη

περιοχή της πόλης και της Βόρειας Ελλάδας, καθώς και στη ναζιστική Γερμανία την περίοδο 1941-1944. Όπως σε κάθε πολεμική ταινία, όπου έχουμε στρατό κατοχής, εκτελέσεις, μάχες και πράξεις αντίστασης, έτσι κι εδώ έχουμε φυλακισμένους, αντιστασιακούς, συνεργάτες του εχθρού, αλλά και ιστορίες αγάπης.

Ο Αντιφασιστικός αγώνας στη Μέση Ανατολή, Σκην.

Λεωνίδας Βαρδαρός, Ελλάδα, 2018, 72', Έγχρωμη, Α/Μ

1941. Όπως και σήμερα, ο πόλεμος και η πείνα προκαλούν πελώρια κύματα προσφυγιάς. Μόνο που η διαδρομή είναι αντίστροφη: από την κατεχόμενη Ελλάδα, όσοι δεν πνίγονται, κατευθύνονται προς τα τουρκικά παράλια, κι από κει για Κύπρο, Αίγυπτο, Συρία. Οι γυναίκες με τα μικρά και τους γέρους στους καταυλισμούς και οι άντρες «στολή και δρόμο για την Παλαιστίνη», στις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις της Μέσης Ανατολής. Οι παρεμβάσεις των Άγγλων σηματοδοτούν την αρχή του Εμφυλίου.